

Nr 120.

Av herr **Mannerskantz m. fl.**, om nedsättning av räntan
å lån från vissa av statens utlåningsfonder.

Under en lång följd av år har staten givit ett värdefullt stöd åt olika grenar av vårt näringsliv och olika grupper av medborgare genom att ställa lån till förfogande på fördelaktiga villkor.

Intet tvivel torde råda om att icke detta varit till stor nytta i synnerhet för sammanslutningar och enskilda, vilka av olika anledningar icke kunnat begagna sig av de vanliga kreditinrättningarna. Sedan vi nu under ett antal år kommit in i en period av lågt ränteläge, skulle man visserligen kunna göra gällande att betydelsen av denna form för statens stöd minskat eller upphört, men kvar står dock det faktum, att just de som använt sig av statens utlåningsfonder alljämt ha svårt att i den vanliga kreditmarknaden utnyttja det billiga ränteläge, som nu är rådande.

Det allmänna ränteläget har fallit i snabbare takt än medelräntan för statens upplåning, vilken i de flesta fall legat till grund för de räntesatser som gällt vid lån från statens utlåningsfonder, även om dessa räntesatser i olika omgångar justerats.

Man har tidigare haft anledning hysa vissa betänkligheter emot sådan sänkning av räntesatserna, som medfört att man måst räkna med kapitalinvestering av skattemedel, särskilt om man icke haft tillräckligt grundad anledning förutsätta att ränteläget skulle fortfarande förbliva på en låg nivå.

En dylik räntesänkning skulle om det allmänna ränteläget ånyo stege medföra att skattemedel årligen måste tillskjutas kanske under lång tid framåt, vilket av olika anledningar icke ansetts tillrådligt.

Av allt flera tecken att döma ser det numera ut, som om ränteläget skulle under längre tid komma att förbliva lågt. Framstående bankmän och nationalekonomer hålla t. o. m. för troligt, att vi ännu icke nått bottenläget.

Den effektiva medelräntan för statens upplåning var den 30 juni 1937 4,04 % och torde den 31 december 1937 ha nedgått till omkring 3,9 % ehuru denna siffra ännu icke är framräknad inom riksgäldskontoret. År 1939 kan ett 4 1/2 % obligationslån å kronor 205 milj. konverteras och detsamma blir under år 1940 fallet med ett annat 4 1/2 % lån å kronor 273 milj.

Om dessa stora lån kunna konverteras till 3 % eller som många anse till ännu billigare räntesats, skulle statens medelränta avsevärt nedbringas, måhända med mer än 1/2 %. Effektiva medelräntan för de senaste sju statslånen är 3,01 %.

Om vårt antagande att ränteläget under åren 1939 och 1940 kommer att

möjliggöra billig konvertering av de två här ovan angivna stora lånen är riktigt — och det är så många tecken som tyda härpå, att man bör kunna taga risken av en motsatt utveckling — då öppnar sig möjligheten att överblicka kostnaden för staten av en räntesänkning för de utlåningsfonder som nu löpa med relativt hög ränta. På grund av den korta tid — 1 1/2 à 2 år — under vilken tillskott av skattemedel skulle erfordras, kan man räkna med att kostnaden härför skulle begränsa sig till ett tämligen måttligt belopp.

Beträffande formen för en räntesänkning kan man tänka sig olika vägar. Ett sätt är att sänka räntan till förslagsvis 3,6 % för de lån, som f. n. löpa med en högre ränta — i de flesta fall 4 %. En annan utväg är att bestämma att räntan skall stå i visst förhållande till statens upplåning under närmast föregående år.

En nackdel med det senare alternativet är dels att det vållar mera besvär och gör det svårare för vederbörande låntagare att själv beräkna huru mycket han har att erlægga på förfallodagarna och dels att han härigenom går miste om billigare räntevillkor, när ränteläget en gång går uppåt.

Använder man sig av den förstnämnda formen med fast räntesats har man icke därigenom avhänt sig möjligheten att genom riksdagsbeslut ytterligare sänka räntan när statens upplåning så motiverar. Vi få därför förorda detta tillvägagångssätt.

Skulle utlåningsräntorna för de 4 %-iga lånen nu ej sänkas inträder det förhållandet att staten tager mellanhandsvinst på sin utlåning ungefär från slutet av år 1937, då medelräntan underskred 4 %. Ett sådant förhållande kunna vi icke anse överensstämmande med den ledande tanken i statens låneverksamhet.

En diskontering av framtidsmöjligheterna redan nu kan knappast be-tecknas som ekonomiskt lättsinnig, samtidigt som statens merkostnad rör sig om begränsade och beräkneliga belopp.

Å andra sidan skulle en omräkning av de räntor, som för dagen kunna anses alltför höga, till ett ränteläge motsvarande statens genomsnittliga inlåningsränta vid 1940 års utgång innebära en avsevärd lättnad för 10,000-tals låntagare. Det är att märka, att dessa i stor utsträckning, såsom bl. a. jordbruksegnahemsinnehavare, haft och hava stora svårigheter att kämpa med. Att bereda dem delaktighet av de rådande gynnsamma betingelserna på kapitalmarknaden torde kunna betecknas såsom en väl motiverad och verkningfull stödåtgärd åt befolkningslager, som i stor utsträckning icke skördat högkonjunkturons frukter.

Beträffande hur långt man bör gå tala praktiska skäl för att man bör stanna vid 3,6 % för alla lån som nu löpa med högre ränta. Ett flertal lån kunna då tills vidare förbliva oförändrade. När konverteringen av det nästa år konvertibla lånet skett, och man med än större säkerhet kan bedöma medelräntan, torde det vara lämpligt att ånyo upptaga saken till prövning,

varvid måhända visar sig möjligt sänka räntan för samtliga lån som löpa med en räntesats av över 3 %.

De lånefonder för vilka vi här yrka nedsättning av räntesatserna äro följande:

Lånefonden för främjande av bostadsbyggande på landsbygden f. n.	4 %
Statens fjäderfållånefond	„ 4 %
Gödselvårdslånefonden	„ 4 %
Statens fruktodlingslånefond	„ 4 %
Statens mejerilånefond	„ 4 %
Spannmålslagerhusfonden:	
1) till lån för lagerhus	„ 4 %
2) till lån för torkanläggningar (bestämmes av Kungl. Maj:t)	„ 4 %
Statens slakterilånefond	„ 4 %
Egnahemslånefonden:	
lån för bostadslägenheter, beviljade efter 1919	„ 4 %
Västerbottens och Norrbottens nybygges- och bostadsförbättringslånefond	„ 4 %
Kolonisternas kreaturs- och redskapslånefond	„ 4 %
Täckdikningslånefonden	„ 4 %
Allmänna nyodlingsfonden	„ 4 %
Kommunskogslånefonden	„ 4 %
Virkesmättningslånefonden (f. n. ingen utlåning)	„ 4 %

Vi anhålla att vederbörande utskott måtte verkställa uträkning över den anvisning av skattemedel, som erfordras vid bifall till motionen.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställa vi,

att riksdagen må besluta, att den årliga räntan å lån utlämnade från här ovan uppräknade lånefonder måtte nedsättas till 3,6 %.

Stockholm den 22 januari 1938.

Axel Mannerskantz.

J. B. Johansson.

Emil Andersson.

Leon. Hagström.